

DOÇ. DR.
EFE SIVIŞ

MÜNİH'TE ADELE

Avrupa'da yaşam sürprizlerle dolu. 2 yıldır Las Vegas sahnesinden başka hiçbir yere gitmeyen Adele, kalkıp Münih'e geldi. Burada 10 konser verdi. Bu gelişin nedenini bilen yok. Bayram değil seyran değil Adele Münih'i niye öptü, anlatan yok.

Adele, Avrupa'ya en son 2016'da geldi. Fakat Münih'e uğramadı. Münih'teki son sahnesi 2011'deydi. Acaba bu konserde astronomik bir bilet satışı mı olmuştu? Belki de bu yüzden Münih seçilmişti.

Hayır değil. Adele 2011'de Münih'te sadece 1.620 bilet sattı, 52.172 dolar bilet geliri elde etti. 5 yıl sonra bu kez Berlin, Hamburg ve Köln'de sahnedeydi. Her bir şehirde iki konser verdi. Toplamda 76 bin 184 bilet sattı. Almanya macerasından yaklaşık 7.5 milyon dolar elde etti.

Adele'in 2024 Münih macerası dün sona erdi. Rakamlar açıklandığında göreceğiz. Yaklaşık 800 bin bilet satıldı. 10 konser de neredeyse kapalı gişeydi.

Geçenlerde bu konserlerden birini izledim. Live Nation ve Leutgeb Entertainment, ciddi bir yatırım yaparak bu konser köyünü oluşturdu. Bunu Alman gazeteleri aylardır yazıyordu. Konser, şehrin dışındaki fuar alanı Messesadt Ost'taydı. 80 bin kişilik bir platform kuruldu. Stadyum büyüklüğünde bir amfi tiyatro. Aslında bu alanı Las Vegas'tan tanıyoruz. Adele, 2023 sonundan beri

Las Vegas'taki Sezar Palas'ta 100 konserlik bir konser serisi tamamladı. Münih'teki sahne, Vegas'takiyle aynı. Tek fark, Vegas'ın kapasitesi 4 bin kişi, Münih'inki 80 bin kişi.

Ne fark var? Öyle de Adele böyle de Adele değil. Madonna'yı 2012'de İstanbul'da 52 bin kişiyle beraber izledim. 8 yıl sonra Paris'te 2.500 kişilik Le Grand Rex tiyatrosunda izledim. Sonuç şu: Ne kadar az kişi o kadar samimi. Adele konserinde 80 bin kişi olması atmosferin samimiyetini zedelemişti.

DEVASA SAHNEDE ZOR SEÇİLEN ADELE

Konser beklendiği gibi piyano baladlarından oluşan Adele'in klasik parçalarıyla geçti. Setlist'inde 21 parça vardı. Münih'teki alan çok genişti. Adele, yüzüne yaptığı medikal estetik ve cerrahi işlemlerle keskin yüz hatlarına sahip olmayı başarmıştı. Fakat alt taraflar yani vücudu gerçek kilosunu ele veriyordu. Haliyle 200 metrelik devasa kıvrımlı bir LED ekranın önünde yüzlerce metrelik sahneyi enerjisiyle dolduran bir Adele göremedik. Sahnede durağandı, sesiyle ön plandaydı. Adele'in durgunluğunu dansçı kızlar dahi dolduramadı. Suç kızlarda değil alanın büyüklüğündeydi.

Dünyada şu ana kadar bir konserde kurulan en büyük dev ekranın önündeydik. Maharet biraz da bu ekrandaydı. **When We Were Young** sırasında ekranda Adele'in çocukluk- gençlik fotoğraflarını gördük. **Hometown Glory** için Londra'dan panoramik drone çekimleri izledik. **Set Fire to The Rain** parçasında 200 metrelik devasa LED'de fırtınalar koptu. Ortalık Truman Show film setine

döndü. Yağmurlar, şelaleler üzerimize aktı. Adele, **Someone Like You**'da gözyaşlarını tutamadı. Ağladı. Duygusal görünüyordu. Dayanamadım. Aynı konseri 2 gün sonra izleyen bir başka arkadaşım sordum: **Adele sizin konserde de aynı şarkıda ağladı mı?** Ne tesadüf noktasına virgülüne yine aynı yerde ağlamıştı. Kötü düşünmeye gerek yok, belki bu şarkıda duygusallaşıyordu.

Adele, İngiltere'nin alt sınıfının kızı imajını sürdürüyor. Bu kimliğinden sıyrılmak için elinde herkesten çok imkân var. Fakat o yine aynı Adele. En azından izleyicinin önünde. İzleyicilerle konuşup onlara ilk isimleriyle hitap ediyor. Rastgele seçtiği 11 yaşında bir kızı sahneye çıkarıp hediyeler veriyor. Günlük hayatından sıradan anılarını paylaşıyor. Açılış şarkısı **Hello**'ydu. Kapanış **Cry Your Heart Out**'la yapıldı.

Konserden sonraki gün merkezdeki Haus Im Tal oteldeki Hit Bar'a gittik. Adele'in duygusal müziklerinden sıyrılıp gerçek dünyaya döndük. Böylesi daha iyiydi. Burada Münih'in dans müziği plakları satan dükkanı Riviera Records işbirliğiyle geceler düzenleniyor. Dj'ler disco house türünde müzikler çalıyor. Gösterişsiz bir manzarası, gösterişli bir iç tasarımı, havalı misafirleri var.

Hit Bar'ın modern aurası, ona çok yakın mesafede gittiğim Zum Dürnbrau restoranda bir anda yok oldu. Ambiyans gelenekselleşti. Hakları vardı. Bu restoran 17. Yüzyıldan beri öyle ya da böyle ayakta kalmıştı. 2. Dünya Savaşı'nda Münih'in merkezinde yıkılmayan birkaç evden biriydi. Tarih, Zum Dürnbrau'nun yanındaydı. Çıtır çıtır sıcak bir şinitzelle servis edilen soğuk patates püresini, domates, turşu, peynir ve sosates bir salatayı afiyetle yedim.

İz bırakan bir başka Bavyera restoranı Wirsthaus Maximillian'dı. Burada denediklerimden fırında pişmiş soslu dana incik,

montafon ekşi peyniri ve yerel sert bir peynir olan Räß peyniriyle yapılan soğanlı Käsespätzle, içi pastırmalı dışı panelenmiş biftekle yapılan Cordon Münih favorilerimdi.

Yemekten sonra Münih'in köklü sanat kurumlarından Alte Pinakothek'e geldim. Albrecht Altdorfer'in 1529 tarihli başyapıtının önünde durdum. İssos Savaş tablosu. Makedonlarla Perslerin milattan önce yaptıkları savaşı anlatıyordu. Büyük İskender, Hatay'daki bu savaşı kazanmıştı. Fakat o da ne? Meselenin bizi ilgilendiren bir kısmı vardı. Kaybeden Persler, Osmanlı üniformaları içinde gösterilmişti.

Bavyera Dükü 4. William, tabloyu öyle sipariş etmişti. Kanuni'nin Viyana kuşatmasındaki yenilgisinden ilham almıştı. Türklere karşı teyakkuzda olmak istiyordu. Bu yüzden Altdorfer'e bu resmi sipariş etti. Onu sarayına astı. Böylece Rönesans resminin dünya çapındaki en ünlü örneklerinden biri ortaya çıktı. Dini çatışma ön plandaydı. Gökyüzünde dinsel temalar vardı.

Alman sanatının daha güncel örneklerini Modern Pinakothek'te buldum. Ressam Oskar Schlemmer'in 1922 tarihli Tänzerin (Dansçı Kadın) tablosu, gerçekçi oran orantılara, ezberlere karşı bir isyan bayrağıydı. Geometri yasalarına balyozla girişmişti.

Az sonra geometrik kuralları eğip büken, Münih'te yaşamış Paul Klee'nin 1919 tarihli Vollmoon (Dolunay) resminin önüne geldim. Geleneksel anlayışları yerle yeksan eden bu ressamı Nazilerin neden sevmediğini gayet iyi anladım.

DIRİLİŞ TABLOSU VE TÜRKİYE AB İLİŞKİLERİ

Tekrar Alte Pinakothek'e dönelim. Karşımda Rembrandt'ın 1639 tarihli Resurrection (Diriliş) tablosu var. Bir melek, ışık oyunları odakta. Bu melek İsa'nın mezar taşını kaldırıyor ve peygamberin dirilişini müjdeliyor. Aynı tarihlerde senelerdir ölü durumdaki Türkiye ile AB ilişkilerinde bir diriliş müjdesi yaşanıyor.

Dışişleri bakanımız, 5 yıldan sonra ilk kez AB dışişleri bakanlarının bir gayri resmi toplantısına davet edildi.

Biz en son toplantıya 2019'da katılmıştık. O tarihten sonra Türkiye-Yunanistan-

Kıbrıs gerilimlerini öne sürdüler. Ankara'yı bir daha davet etmediler. Peki şimdi ne oldu da bu davet geldi? Kıbrıs meselesi çözüldü mü? Ege'de statüsü belirsiz adalar ve Yunanistan'ın silahlandırdığı adalar konusunda uzlaşıldı mı? Kıta sahanlığı, münhasır ekonomik alan, Doğu Akdeniz konularında mutabık mı kaldı? Hayır, nerede, ne gezer?

Bu toplantının asıl amacı Türkiye'yi mültecilerle baş etme konusunda motive etmek. Bir havuç göstermek, ağzına bir parmak bal çalmaktı. AB, mültecilere bakmamız için şimdiye kadar bize 5.3 milyar dolar verdi. Şimdi bir 700 bin Euro daha verecek. O paranın nereye kullanılacağını soruyor. AB'nin daha önem verdiği şey Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin ülkelerine geri dönüşlerini sağlamak. Çünkü Suriyeliler, Türkiye'de kaldıkları müddetçe Ankara'nın **"kapıları açarım ha"** tehdidi AB'nin üzerinde demoklesin kılıcı gibi sallanmaya devam edecek. AB, bu kılıçtan kurtulmak istiyor. Suriyeliler evlerine dönerlerse Türkiye'ye yönelik

bu göstermelik davetlere de gerek kalmayacak.

Türkiye, Kıbrıs Cumhuriyeti'ni tanımayıp Güney Kıbrıs Rum Cumhuriyeti tezinde ısrar ettiği sürece, fasılların üzerinde blokajlar kalkmayacak. Üyeliği geçelim. Peki herkesin kanayan yarası vize meselesinde durum ne?

NE VİZE SERBEST OLUR NE DE TAM ÜYELİK

Türkiye, AB ile Vize Serbestisi ve Geri Kabul Antlaşması'nı imzalayalı 11 yıl oldu. Ahmet Davutoğlu o zaman dışişleri bakanıydı. Şimdi emekli oldu. Hobi olarak bir parti kurdu. Bugün Türkiye'ye dayatılan 72 kriterden 6'sı hala eksik. Dışişleri Bakanı Fidan bu eksikleri tamamlayacağını söylüyor. Biz tamamlayana kadar, Türklere çok girişli-uzun süreli vize almaları

yönünde çalışacakmış. Zor sonuç alır.

Türkiye, AB ile müzakerelerinde çok basit bir gerçeği kavrayamıyor. O da şu: Bu ilişkinin yalnızca ismi müzakere (Accession Negotiations). Yoksa ortada müzakere diye bir şey yok. AB sizin önünüze 35 fasıldan oluşan bir yükümlülük listesi koyuyor. Siz de üye olmak isterseniz bunları yapıyorsunuz. Yoksa ortada bizim anladığımız türden bir müzakere ya da pazarlık yok. Hiçbir zaman da olmadı.

Neticede üye olmak isteyen kapıyı çalan da Türkiye. Durum böyleyken anlamsız Türkiye senelerdir anlamsız kırgınlıklar, duygusallıklar içinde kıvrıyor. Uzun lafın kısıası, Türkiye'nin AB üyeliğini geçtim, müzakerelerde ilerlemesi de vize serbestisi de ufukta dahi görünmüyor.

Bu yüzden Türkiye - AB ilişkilerini Münih'te gördüğüm Rembrandt'ın diriliş temalı resmine benzetemeyeceğim. Fakat aynı gün gördüğüm Pieter Bruegel'in 1569 tarihli **The Land of Cockaigne** (Huzur Diyarı) eseri, Türkiye-AB ilişkilerini anlatmak için daha gerçekçi bir tablo.

Bu tabloda 3 farklı sosyal sınıftan insan, bir asker, bir köylü ve bir yazar anlaşmazlığa düşerler. Sonunda birbirlerini vururlar. Etraf tarumar, ortalık batmış. Üçü de ölmüş yerde yan yana yatarlar, sonsuz uykularına başlarlar.

Bu resimle bugünü anlatacak olsam, yerde yatanlardan birine Türkiye diğerine AB, üçüncüye de Rusya derdim. Türkiye AB ile geçinmiyor da Rusya ile mi geçiniyor? Suriye, PKK, Libya, Ukrayna, Türk dünyası, Hazar bölgesi... Bakmayın konjonktürel, yüzeysel yakınlaşmalara...Türkiye'nin Rusya'yla sorunları AB'yle sorunlarından fazla. Şu sıralar 2. Dünya Savaşı'nda Berlin büyükelçiliğimizi yapmış Hüsrev Gerede'nin Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan anılarını okuyorum. Gerede'nin, Hitler'le ve Almanlarla kurduğu ilişkiler birçok yönden ufuk açıcı. Schengen vizesi alamayanlara Nişantaşı'ndaki Hüsrev Gerede caddesinde bir kahve eşliğinde tavsiye ediyorum.

